

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30.03.2016, sp. zn. 25 Cdo 3283/2014, ECLI:CZ:NS:2016:25.CDO.3283.2014.1

Číslo: 85/2017

Právní věta: Cestovní kancelář, která v rámci zájezdu poskytla ubytovací služby prostřednictvím subdodavatele, odpovídá svému zákazníkovi za škodu způsobenou na věcech vnesených do hotelového pokoje v době konání zájezdu podle § 433 odst. 1 obč. zák.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 30.03.2016

Spisová značka: 25 Cdo 3283/2014

Číslo rozhodnutí: 85

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody, Smlouva cestovní

Předpisy: § 433 obč. zák.

§ 852i obč. zák.

§ 852j obč. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání žalobce zrušil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 5. 11. 2013, sp. zn. 21 Co 415/2013, a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Obvodní soud pro Prahu 1 rozsudkem ze dne 12. 3. 2013, č. j. 12 C 169/2012-56, uložil žalované povinnost zaplatit žalobci 67 235 Kč s příslušenstvím, řízení co do částky 800 Kč zastavil a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vyšel ze zjištění, že žalobce se žalovanou cestovní kanceláří uzavřeli cestovní smlouvu, jejíž součástí bylo i ubytování žalobce v hotelu v Tunisku. Dne 14. 7. 2011 v průběhu zájezdu byly žalobci z hotelového pokoje odcizeny věci v hodnotě uplatněné částky. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že žalovanou, která se v rámci uzavřené cestovní smlouvy zavázala poskytnout žalobci zájezd včetně ubytování, lze považovat za ubytovatele ve smyslu § 754 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, účinný do 31. 12. 2013 (dále též jen „obč. zák.“), a proto podle § 433 obč. zák. odpovídá za škodu na věcech vnesených do ubytovacích prostor (§ 758 obč. zák.). Žalovaná pak má regresní nárok vůči vlastníkovému hotelu; žalobce nárok vůči provozovateli hotelu nemá, protože s ním není v žádném závazkovém právním vztahu. Soud dovedl, že odcizené věci nemusely být uschovány v hotelovém trezoru, neboť šlo o věci, které tvoří běžnou součást prázdninového

vybavení. Zabýval se rovněž výkladem § 852j odst. 2 obč. zák. a příslušných ustanovení směrnice 90/314/EHS o souborných službách pro cestování, pobyty a zájezdy a dospěl k závěru, že žalovaná nemůže být zproštěna odpovědnosti poukazem na to, že škoda byla způsobena třetí osobou a žalovaná její vznik nezavinila; účelem transponované směrnice totiž není zužování odpovědnosti cestovních kanceláří.

2. K odvolání žalované Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 5. 11. 2013, č. j. 21 Co 415/2013-79, změnil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku ve věci samé tak, že žalobu zamítl, a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Podle odvolacího soudu je odpovědnost za škodu způsobenou cestovní kanceláří v zásadě dána pouze v případě zrušení zájezdu a v případě závazků vyplývajících z uzavřené cestovní smlouvy. I směrnice 90/314/EHS vymezuje předmět právních vztahů jen ve vztahu k cestovním službám, tj. k souboru služeb, mezi něž patří zejména informační povinnost o podmínkách zájezdu a o uplatňování práva či o pojištění proti úpadku. Dovedil, že žalovaná není provozovatelem ubytovacího zařízení, ale jen zprostředkovatelem, nemůže tedy odpovídat podle § 433 odst. 1 obč. zák. Protože neporušila uzavřenou cestovní smlouvu, nemá ve sporu o náhradu škody podle § 852i obč. zák. pasivní legitimaci a zkoumání okolností vedoucích ke zproštění odpovědnosti podle § 852j obč. zák. je za této situace nadbytečné.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

3. Rozsudek odvolacího soudu napadl žalobce dovoláním, jehož přípustnost dovozuje z toho, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu (sp. zn. [26 Cdo 447/2005](#), [25 Cdo 4489/2007](#), [30 Cdo 3577/2006](#), [33 Odo 852/2005](#) a [25 Cdo 271/2012](#)). Odvolací soud podle dovolatele na zjištěný skutkový stav zčásti použil jiné ustanovení hmotného práva a zčásti sice aplikoval správné ustanovení, ale nesprávně je vyložil. Dovolatel má za to, že žalovaná (cestovní kancelář) není pouhým zprostředkovatelem, ale poskytovatelem ubytování, a proto je na ni nutné pohlížet jako na ubytovatele. Není tak rozhodné, zda je provozovatelem ubytování přímo ona nebo její subdodavatel. Tím, že byly odcizeny věci z hotelového pokoje, došlo k porušení cestovní smlouvy. Má za to, že v posuzovaném případě nebyl prokázán liberační důvod ve smyslu § 852j odst. 2 obč. zák., neboť je zřejmé, že vloupání do uzamčeného hotelového pokoje bylo možné předpokládat, resp. nešlo o skutečnost nevyhnutelnou a neodvratitelnou. Navrhuje proto, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu změnil tak, že rozsudek soudu prvního stupně se ve výrocih o platební povinnosti a o náhradě nákladů řízení potvrzuje, anebo rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

4. Žalovaná ve vyjádření označuje dovolání za nepřípustné, neboť rozsudek odvolacího soudu je v souladu se zákonem. Odpovědnost za škodu způsobenou cestovní kanceláří je v zásadě dána pouze v případě zrušení zájezdu a v případě porušení závazků vyplývajících z uzavřené cestovní smlouvy. Žalovaná není provozovatelem ubytovacího zařízení, a proto nemůže odpovídat podle § 433 obč. zák., resp. nemůže odpovídat za trestný čin spáchaný třetí osobou. Cestovní kancelář řádně splnila svou povinnost tím, že zajistila uzamykatelnost pokoje; k tomu odkázala na rozhodnutí dovolacího soudu sp. zn. [33 Odo 852/2005](#). Namítá, že dovolatel nesprávně směšuje obecnou odpovědnost podle § 420 obč. zák. se zvláštní odpovědností za škodu ubytovatele a cestovní kanceláře.

III.

Přípustnost dovolání

5. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) shledal, že dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou - účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), zastoupeným advokátem ve smyslu § 241 o. s. ř. a je přípustné podle § 237 o. s. ř., neboť v rozhodování dovolacího soudu nebyla otázka odpovědnosti poskytovatele zájezdu za škodu způsobenou odcizením věcí z hotelového pokoje dosud

vyřešena. Dovolání je důvodné.

IV. Důvodnost dovolání

6. V posuzované věci dospěl odvolací soud k závěru, že žalovaná cestovní kancelář, se kterou uzavřel žalobce cestovní smlouvu podle § 852a a násl. obč. zák., nemá postavení ubytovatele, a proto není dána objektivní odpovědnost žalované za škodu způsobenou odcizením věcí z hotelového pokoje ve smyslu § 433 odst. 1 obč. zák. Rozhodnou otázkou je, zda cestovní kancelář takové postavení má, a zda tak může být dána její odpovědnost podle § 433 odst. 1 obč. zák., a dále jaký je vztah mezi odpovědností podle § 433 odst. 1 obč. zák. a liberačními důvody uvedenými v § 852j odst. 2 obč. zák.

7. Nesprávné právní posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.) může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav věci nesprávně aplikoval.

8. Vzhledem k § 3079 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, účinného od 1. 1. 2014, se věc posuzuje podle dosavadních předpisů, tedy podle zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění účinném do 31. 12. 2013, neboť jde o právní poměry vzniklé před 1. 1. 2014.

9. Podle § 852i odst. 1 obč. zák. odpovídá cestovní kancelář zákazníkovi za porušení závazků vyplývajících z uzavřené cestovní smlouvy bez ohledu na to, zda tyto závazky mají být splněny cestovní kanceláří nebo jinými dodavateli služeb cestovního ruchu poskytovaných v rámci zájezdu.

Podle § 852j odst. 2 obč. zák. se cestovní kancelář může odpovědnosti za škodu způsobenou porušením právní povinnosti zprostit jen tehdy, prokáže-li, že tuto škodu nezavinila ona ani jiní dodavatelé služeb cestovního ruchu poskytovaných v rámci zájezdu a škoda byla způsobena a) zákazníkem, b) třetí osobou, která není spojena s poskytováním zájezdu, pokud tuto skutečnost nebylo možné předpokládat nebo byla nevyhnutelná, nebo c) neodvratitelnou událostí, které nemohlo být zabráněno ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze požadovat.

Podle § 433 odst. 1 obč. zák. provozovatel poskytující ubytovací služby odpovídá za škodu na věcech, které byly ubytovanými fyzickými osobami nebo pro ně vneseny, ledaže by ke škodě došlo i jinak. Vnesené jsou věci, které byly přineseny do prostor, které byly vyhrazeny k ubytování nebo k uložení věcí, anebo které byly za tím účelem odevzdány provozovateli nebo některému z pracovníků provozovatele.

10. Z úpravy cestovní smlouvy vyplývá, že provozovatel cestovní kanceláře (dále též jen „cestovní kancelář“) se zavazuje, že zákazníkovi poskytne zájezd (§ 1 odst. 1 zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání a o výkonu některých činností v oblasti cestovního ruchu), a zákazník se zavazuje, že zaplatí smlouvenou cenu (§ 852a odst. 1 obč. zák.). Kogentnost právní úpravy cestovní smlouvy je umocňována obligatorními náležitostmi smlouvy podle § 852b obč. zák., tedy zákonem vymezenými právy a povinnostmi jejích účastníků, kdy zejména cestovní kanceláři jsou ukládány vůči zákazníkovi povinnosti v souvislosti s poskytnutím služeb cestovního ruchu. Porušení smluvní povinnosti vede k odpovědnosti, a to jednak za vady poskytnutého plnění, jednak za škodu, vznikla-li a je v příčinné souvislosti s porušením smluvních ujednání. Odpovědnost za škodu způsobenou cestovní kanceláří je v takovém případě odpovědností za výsledek, které se může cestovní kancelář zprostit, prokáže-li některý z liberačních důvodů podle § 852j odst. 2 obč. zák.

11. Za porušení závazků z cestovní smlouvy přitom odpovídá cestovní kancelář bez ohledu na to, zda tyto závazky mají být splněny cestovní kanceláří nebo jinými dodavateli služeb cestovního ruchu poskytovaných v rámci zájezdu (§ 852i odst. 1 obč. zák.). Z vymezení předmětu cestovní smlouvy (v

tomto případě zájezd do Tuniska) mimo jiné též vyplývá, že ubytování, ale také doprava, stravování, resp. další služby, jež byly objednány, jsou většinou zajišťovány jinými subjekty (na základě smlouvy mezi nimi a cestovní kanceláří), a tak je třeba vadné splnění těchto služeb přičítat cestovní kanceláři. Aby se cestovní kancelář svých závazků nemohla zprostit poukazem na to, že část služeb zajišťoval spolupracující poskytovatel služeb, zakládá ustanovení § 852i odst. 1 obč. zák. výslovně přímou odpovědnost cestovní kanceláře za porušení závazků vyplývajících z cestovní smlouvy bez ohledu na to, zda tyto závazky měly být splněny cestovní kanceláří nebo právě jinými dodavateli služeb (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2008, sp. zn. [25 Cdo 4489/2007](#), nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2014, sp. zn. [25 Cdo 824/2012](#)).

12. Nelze přehlédnout, že zařazení institutu cestovní smlouvy do občanského zákoníku bylo mimo jiné odůvodněno požadavkem implementace normy komunitárního práva (konkrétně Směrnice Evropské unie č. 90/314/EHS z roku 1990 o souborných službách pro cestování, pobyty a zájezdy) do českého právního řádu. Smyslem je mimo jiné prohloubení právního zajištění klientů cestovních kanceláří (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2006, sp. zn. [33 Odo 852/2005](#), publikovaný pod č. 63/2008 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2007, sp. zn. [30 Cdo 3577/2006](#)) tak, aby bylo bez zbytečných pochybností zřejmé, vůči komu má zákazník uplatňovat případné nároky a aby jejich splnění bylo pro něj dostupné.

13. Pro posouzení uplatněného nároku je však rozhodující, že popsaná úprava odpovědnosti za vady a za škodu v souvislosti s porušením smlouvy nevyklučuje odpovědnost podle jiných ustanovení zákona, jsou-li pro ně naplněny zákonem stanovené podmínky. V posuzovaném případě byla uzavřena cestovní smlouva ve smyslu § 852a a násl. obč. zák., jejíž součástí bylo také ubytování v určitém hotelu po určitou dobu. Samotná úprava cestovní smlouvy v občanském zákoníku neobsahuje zvláštní úpravu ubytování; ta je ponechána úpravě obsažené v § 754 až 759 obč. zák. Ustanovení § 758 obč. zák. odkazuje na § 433 a § 436 obč. zák., které upravují odpovědnost ubytovatele za věci vnesené do ubytovacích prostor ubytovaným nebo pro něj. Pro odpovědnost za škodu způsobenou na vnesených věcech pak platí, že jde o odpovědnost objektivní, která není spojena s porušením právní povinnosti, nýbrž vzniká tehdy, jsou-li splněny zákonem stanovené podmínky bez ohledu na zavinění (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. září 2012, sp. zn. [25 Cdo 4170/2010](#)). K náhradě škody na věcech vnesených jsou povinni provozovatelé, kteří nabízejí ubytovací služby za úplatu, a to bez ohledu na to, zda škodu způsobili sami, jejich zaměstnanec či jiná osoba. Jestliže tedy v posuzovaném případě poskytla ubytovací služby prostřednictvím svého subdodavatele cestovní kancelář, s níž uzavřel žalobce cestovní smlouvu, pak i s ohledem na ustanovení § 852i odst. 1 obč. zák. i výklad Směrnice Evropské unie č. 90/314/EHS odpovídá cestovní kancelář za škodu způsobenou na věcech vnesených zákazníkem do hotelového pokoje v době konání zájezdu podle § 433 odst. 1 obč. zák. Není tedy rozhodné, že ubytovací služby poskytla fakticky třetí osoba (zde provozovatel hotelu v Tunisku), ale skutečnost, že zákazník uzavřel cestovní smlouvu s cestovní kanceláří, jejíž součástí je ubytování.

14. S ohledem na výše uvedené má cestovní kancelář vůči svému zákazníkovi odpovědnost ubytovatele, a proto odpovídá za škodu na věcech vnesených do ubytovacích prostor podle § 433 odst. 1 obč. zák. a za podmínek v něm uvedených. Jako liberační důvod se pak může uplatnit jen okolnost, že by ke škodě došlo i jinak, nikoliv též liberační důvody, které jsou upraveny v § 852j odst. 2 obč. zák. a které se vztahují k odpovědnostnímu typu za porušení smluvní povinnosti podle § 852i obč. zák. Jinými slovy ubytování je regulováno speciálními ustanoveními občanského zákoníku, včetně odpovědnosti za věci vnesené. Úprava ubytovací smlouvy je *lex specialis*, včetně navazujícího ustanovení o odpovědnosti za škodu na vnesených věcech v § 433 odst. 1 obč. zák., na které odkazuje § 758 obč. zák., a proto má daná úprava přednost před liberačním důvodem uvedeným v § 852j odst. 2 písm. b) obč. zák., který se v této věci neuplatní.

15. Nelze souhlasit s názorem žalované, že tento výklad vede k nepřiměřenému rozšiřování

odpovědnosti cestovních kanceláří. Jak bylo zmíněno, účelem úpravy cestovní smlouvy v občanském zákoníku, tak i příslušné evropské směrnice, je ochrana zákazníka jako spotřebitele. Je tedy namístě, aby zákazník mohl i shora popsané nároky uplatnit přímo proti cestovní kanceláři, neboť reálná uplatnitelnost nároků vůči zahraničnímu provozovateli ubytovacího zařízení bude většinou mnohem složitější. Oproti tomu je cestovní kancelář podnikatelem podle zákona o cestovním ruchu a musí počítat s tím, že tento druh podnikání s sebou přináší také určitá rizika a s tím následně spojenou objektivní (přísnou) odpovědnost, např. právě podle § 433 odst. 1 obč. zák.

16. Ze všech těchto důvodů je zřejmé, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a o. s. ř.); jelikož dovolací soud neshledal podmínky pro jeho změnu, napadený rozsudek bez jednání zrušil (§ 243a odst. 1 věta první, § 243e odst. 1 o. s. ř.) a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta první o. s. ř.).